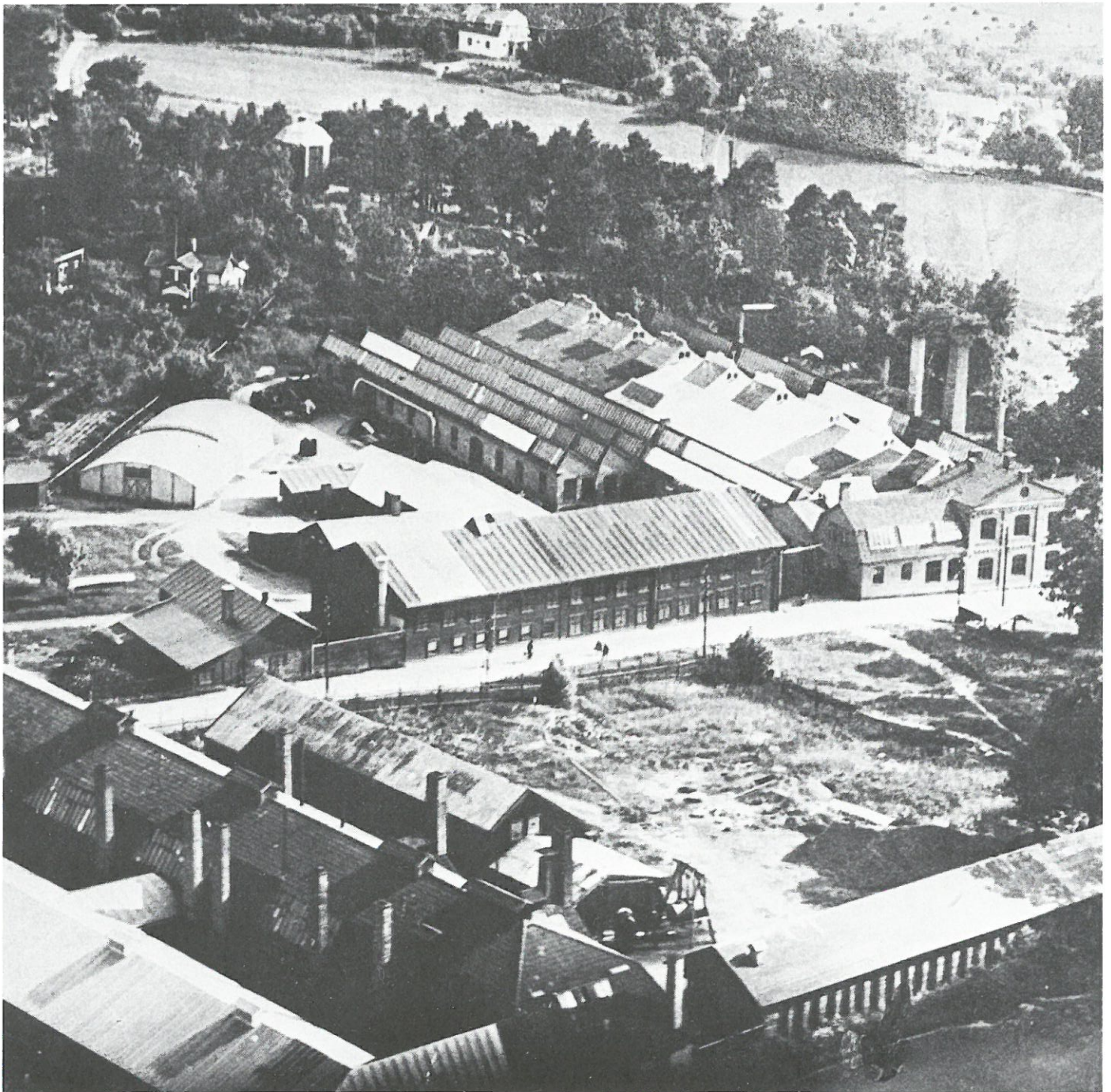


ställskruven

Personaltidning för BAHCO VERKTYG
Ansvarig utgivare: Gösta Höij
Redaktör: Agnes Hänsch

Nr 3. Dec 1976
Årgång 10

VERKSTÄDERNA FÖR 40 ÅR SEDAN TEMA: VÅRA MEDARBETARE VÅR MILJÖ



GOD HELG!

VD informerar



När man inleder ett nytt år tycker man att man har en nästan oändlig tid till sin disposition för att infria sina nyårsloften. Men tiden går fort, det konstaterar man gärna så här års. Nu har snart också 1976 förflutit och det börjar bli dags att summera vad vi åstadkommit under det här året. Bahco Verktygs nyårsloften finns varje år dokumenterade i företagets budget. När budgeten för år 1976 presenterades var det många som ansåg att den var i det mest optimistiska laget och att vi skulle få det svårt att infria de värden den angav. Tvek-

samheten gällde i första hand marknads-sidans möjligheter att klara sin orderin-gångsbudget.

När jag skriver detta, i slutet av november, ser jag i senaste veckorapporten att order-ingången hittills har följt förutsägelserna i budgeten. I realiteten ligger den till och med något över. Och som jag förstått våra försäljningsansvariga kommer vi att gå i land med vad vi föresatt oss i budgeten även för året i sin helhet.

Det betyder en rejäl uppgång jämfört med föregående år. Den uppgången kan vi vara tillfredsställda och glada över när vi som jämförelse ser hur svårt många företag i dagens Sverige har det att uppnå erforderlig avsättning för sina produkter. Vi avviker även på en annan punkt från gängse mönster bland svenska företag av idag. Vi ligger inte med några överlager. Lagren är tvärtom för små.

Såväl lagerläget som budgeten för 1977, som vi nyss har färdigställt, ställer krav på oss att öka produktionstakten. Medan flertalet företag i branschen håller igen eller drar ner sin kapacitet kan vi sålunda erbjuda ytterligare ett antal personer sysselsättning hos oss.

Under det här året har det varit glädjande att konstatera att personalomsättningen gått ner betydligt jämfört med föregående år. Frånvarofrekvensen är dock fort-

farande alltför hög hos oss, liksom för svensk industri i allmänhet.

Utländska företagare som besöker oss är förvånade över den generellt sett höga frånvaron i Svensk industri. Däremot har vi under senare tid fått höra en rad positiva uttalanden och lovord från gästande utländska branschmän, som vi visat runt i våra verkstäder. Senast har en engelsman, en tysk och en amerikan spontant uttalat sin beundran över, som de uttrycker det, vår moderna och välutrustade fabrik och de ljusa och rymliga arbetslokaler vi kunde uppvisa jämfört med deras egen verkstadsmiljö respektive vad de var vana att se inom branschen. Amerikanen var särskilt imponerad av vår smedja, som han sade sig inte ha sett motsvarigheten till vare sig i USA eller på annat håll.

Det viktigaste är naturligtvis hur vi själva ser på vår arbetsmiljö, inte vad andra tycker. Men det är ändå av värde att på det här viset få en avstämning av hur långt vi har hunnit internationellt sett.

Till sist tillönskar jag samtliga medarbetare en God Jul och ett Gott Nytt År!

Gösta Höij

Förslagsverksamheten

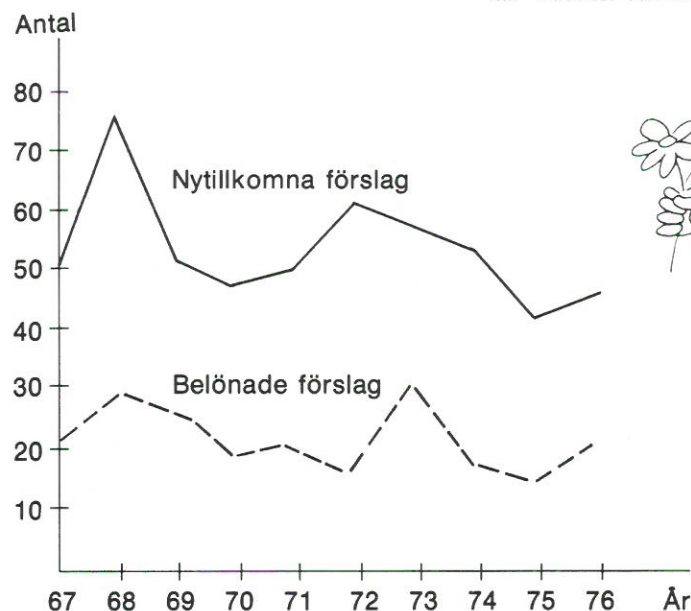
Förslagskommittén har under 1976 fått in 46 st nya förslag. Det innebär att det har kommit in 5,8 förslag per 100 anställda. I Sverige kommer det in 4,5 förslag per 100 anställda, i USA 35 förslag och i Väst-tyskland 8 förslag per 100 anställda. Inom den industrigren som vi skall jämföra oss med kommer det in 14 förslag per 100 anställda.

Vad kan då sägas om vårt resultat? Jämför vi oss med Sverige ligger vi bra till, men ingenting är så bra att det inte går att göra bättre. Då företaget ser mycket positivt på förslagsverksamheten finns det all anledning att lämna in förslag. Det kan löna sig, under 1976 har närmare 10.000 kronor utdelats i belöningar och det betyder att varje belönat förslag i genomsnitt har erhållit nästan 500 kronor.

Nedanstående kurva visar utvecklingen under en 10-årsperiod vad gäller nya och belönade förslag.

Vid företagsnämndens senaste samman-träden utdelades belöningar av varierande belopp till följande personer:

Birger Axelsson, Rolf Kollander, Jarl Lindén, Miodrag Praizovic, Bo Söderberg, Håkan Nyström, Hannu Toikkanen, Gunnar Winkvist och Kalevi Kotiranta.



Gunnar Lundblad

BAHCO FIRAR UNIKT EXPORTSAMARBETE

I januari 1977 har Stokvis i Holland varit våra agenter i inte mindre än 50 år. Vi har därför beslutat att göra 1977 till ett gemensamt jubileumsår med allehanda aktivite-

ter som skall uppmärksammas i såväl Holland som Sverige.

I samband med en verktygsutställning i Utrecht skall Bahco-programmet inta en

prominent plats. En speciell uppfinnarmonter med svenska produkter av äldre modell skall presenteras, i vilken samling skiftnyckeln, rörtången och Primus-köket naturligtvis kommer att ingå. Inbjudna gäster skall som minne föräras med en skiftnyckel i specialutförande.

Under jubileumsåret skall olika reklamaktiviteter genomföras med betoning på vårt långa och trogna samarbete och med vår symbolprodukt i centrum, som på holländska helt enkelt döpts till en "Bahco Slentel" = skiftnyckel.

På vårsidan inbjudes en delegation järnhandlare till Enköping och avsikten är att de skall välkomnas av en blomsterprakt av 5000 st tulpaner i våra rabatter. De har skänkts av våra holländska vänner.

Stokvis bearbetar den holländska järnhandeln på ett förträffligt sätt. Holland har under åren utvecklats till en av våra stora exportmarknader. Traditionellt är våra stora säljare skiftnycklar, skruvmejslar och stämjärn.



Bahco och America's Cup

America's Cup har fått sitt namn från skonaren America, som år 1851 vann en kappsegling runt Isle of Wight. I mer än 100 år sedan dess har New York Yacht Clup arrangerat 22 America's Cup-tävlingar. Olika utländska fartyg har ställt upp och tävlat om den åtråvärda trofén. En av de mera kända utmanarna är tekungen Sir Thomas Lipton.

Reglerna ändrades i slutet av 1800-talet för att även mindre båtar än skonare skulle kunna delta. Efter andra världskriget gavs båtar i 12-metersklassen chansen att vara med.

Tidigare har utmanarna kommit enbart från de stora båtbyggarländerna England, Frankrike, Australien och Canada. Men inför tävlingen år 1977 kommer för första gången en svensk båt att ställa upp, en 12:a som konstruerats av Pelle Pettersson. Det svenska laget har tränat ombord på Columbia, som år 1958 vann tävlingen för USA.

En rad svenska exportföretag har deltagit i det intensiva förberedelsearbetet med 12:an. Bahco-koncernens båda dotter-

bolag Bahco Verktyg och Mecman ställer upp med hydrauliska cylindrar. Bahcos handverktyg används även ombord.

Precisionsriktning av spant före svetsning av bordläggningsplåtar med Bahco 3-tons dragcylinder.



Vår man i ARGENTINA

— några intryck från landet och vår fabrik

Landet

Under min tid som fabrikschef hos Bahco Sudamericana åren 1968—1971 samt genom efterföljande besök och andra kontakter med Argentina har jag väl kunnat följa utvecklingen såväl för landet som företaget.

Då jag nyligen tillsammans med Folke Möller åter besökt Argentina och vårt företag var det med tanke på svenska massmedias beskrivningar av läget i landet särskilt intressant att själv skaffa sig en uppfattning om nuvarande förhållande.

Vad är då sanning? Ja, som tillfällig besökare lägger man inte i någon större grad märke till vare sig polis eller militär. Uppenbarligen är dock klimatet ohälsosamt för vissa grupper i samhället eftersom man i tidningarna dagligen kan läsa om eldstrider mellan på den ena sidan polisen och militären och på den andra olika extremistgrupper.

Hur uppfattar då genomsnittsargentinaren dagens situation? Vad jag kan förstå så ser man med optimism på framtiden och anser att läget är bättre nu än t.ex. för ett år sedan. Detta trots att köpkraften minskat kraftigt på grund av inflationen som dock är på väg nedåt men fortfarande uppgår till den för oss svindlande siffran av 10% i månaden, samtidigt som staten hårt begränsar löneutvecklingen.

En besk men för landet sannolikt nödvändig medicin, vilket tydligen också flertalet inser.

Att jämföra priser och löner med våra förhållanden är ganska meningslöst. Generellt kan emellertid sägas att dagligvaror såsom mjölk, bröd, kött etc. ligger på en betydligt lägre prisnivå än mera lyxbetonade artiklar. Som exempel är det således för närvarande praktiskt taget omöjligt för en normal löntagare att kunna köpa sig en ny bil.

Vad nöjen beträffar så är det relativt billigt att gå på bio eller fotboll som är en populär sport och där den talrika publiken verkligen ger utlopp för sina känslor, vilket ju inte kostar något extra.

Fabriken

Ett syfte med vårt besök var att diskutera leveranserna av verktyg till Sverige — dels nuläget och dels att fastställa en plan för nästa år. Ett annat syfte var att diskutera olika tekniska frågor i vår egenskap av licensgivare till Bahco Sudamericana. Nuläget i fabriken är gott och man har en hög sysselsättning. Flertalet maskiner utnyttjas i två- eller treskift samtidigt som arbetstakten är fullt jämförbar med den svenska. Då man under senare tid även varit helt förskonad från olika störningar i produktionen har detta inneburit att produktionen under senaste halvåret legat på en rekordhög nivå.



Fabrikschefen Ruben Molina omgiven av Åke Stenborg och Folke Möller.

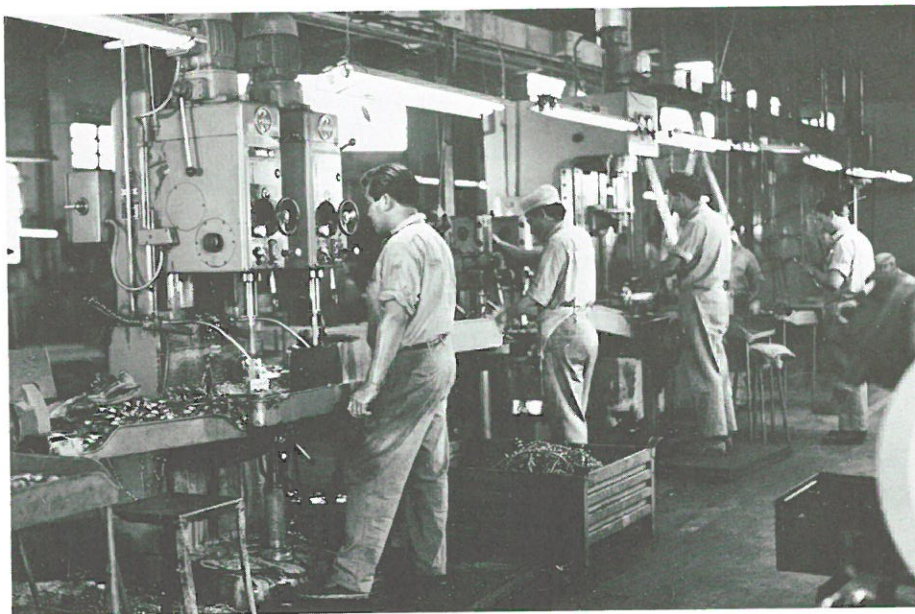
Arbetsmetoder och maskinpark överensstämmer till stora delar med förhållandena i Enköpingsfabriken, men lokalerna är sämre och hårt utnyttjade, vilket gör att arbetsmiljön är klart sämre än den svenska. Glädjande nog är en snar förbättring att vänta. En ny smedja som ger både högre kapacitet och avsevärt bättre miljö är under byggnad strax utanför Santa Fe och blir inflyttningsklar i mitten av nästa år. Som en följd av detta kan också miljön i den gamla fabriken förbättras genom omflyttningar som bl.a. ger en bättre layout och rymligare arbetsplatser.

Bahco Sudamericana har gott anseende som arbetsgivare och personalomsättningen är utomordentligt låg, vilket även gäller frånvaron som ligger mellan 5—7%. Löneläget är som nämnts svårt att jämföra men ligger naturligtvis under det svenska. Däremot lämnas direkt av företaget betydligt fler förmåner än i Sverige. Som exempel kan nämnas:

Vid giftermål utgår ledighet med 10 dagar och vid nära anhörigs begravning med 3 dagar.

Vid graviditet utgår ledighet med 90 dagar. Barntillägg utgår i en storlek som varierar beroende på antalet barn och deras ålder. Medicin subventioneras till 40%.

Lunchmåltiden subventioneras till 70%. Slutligen kan nämnas att semester utgår med 14 dagar för personal med kortare anställningstid än 5 år. Semesterlängden ökar sedan med 7 dagar för vart 5:e anställningsår upp till maximalt 35 dagar för anställda med 20 års anställningstid.





Byggplatsen för nya smedjan. T.h. en byggnad för kapning och t.v. blivande portvaktshus. I förgrunden ses Åke S samarbeta med byggladaren Castro Banufatto.

Fakta beträffande Bahco Sudamericana

Sedan 1963 har AB Bahco ett dotterbolag i Argentina som tillverkar handverktyg. Det har sitt huvudkontor i Buenos Aires, medan fabriken finns i Santa Fe.

Tillverkningsprogrammet omfattar skiftnycklar, rörtänger, fasta skruv- och mutterdragande verktyg samt tänger.

En betydande del av produktionen exporteras till ett 40-tal länder, främst dock till andra latinamerikanska marknader och till Bahco Verktyg.

Ensam svensk i Bahco Sudamericana och chef för verksamheten är Gunnar Björkman som varit med från starten.

Chef: Gunnulf Björkman

Antal anställda:

vid kontor i Buenos Aires 45 st.

vid fabrik i Santa Fe 465 st.

Tillverkningsprogram: verktyg, skiftnycklar och rörtänger.

Tillverkningsvolym: ca 3,2 milj. st. verktyg per år.

Sammanfattningsvis får vi hoppas att det positiva läge som nu råder vid fabriken och som trots allt även kan skönjas för landet i sin helhet kommer att bestå och ytterligare förstärkas. Landets befolkning gör intryck av att vara ett segt och arbetsamt släkte väl värt ett bättre öde.

Åke Stenborg



VI OCH VÅR MILJÖ

Vi på Bahco Verktyg har satsat ca 1 miljon kronor på vår arbetsmiljö under 1976. Till detta kommer sedan investeringar i moderna maskiner som samtidigt är miljöförbättrande. Vad har vi då använt pengarna till?

Den yttre miljön

Den yttre miljön har i hög grad förbättrats genom asfaltering av kontorets parkeringsplats samt planen framför centralagret. Infarten till parkeringen har också förbättrats genom att J.P. Johanssons gata har färdigställts.

Vidare har en ny mer ändamålsenlig parkeringsplats iordningställt öster om elverkstaden. Parkeringsplatsen har tillkommit för att ersätta parkeringsområdet norr om Fannagatan. Detta område som tillhör kommunen kommer senare att upplåtas för industribyggnad.

En förbättring av den yttre miljön har också skett genom rivning av de gamla förrådsbyggnaderna på verkstadsgården. I samband med rivningen har nya bättre förrådsutrymmen tagits i bruk.

Som exempel på övriga förbättringar av den yttre miljön kan nämnas uppnygning av verkstadsgården samt omplanering och nyplantering av buskar och blomlökar i rabatterna.

Den inre miljön

Den inre miljön — arbetsmiljön — är ett mycket större och mer omfattande område än den yttre miljön.

Årets insatser har i hög grad präglats av de s.k. miljöfondsinvesteringarna.

Vad är då arbetsmiljöfonden?

Lagen om arbetsmiljöfonder tillkom i juni 1974 och innebär att företagen skulle avsätta 20% av 1974 års vinst till en arbetsmiljöfond som i första hand skulle användas för att förbättra arbetsmiljön genom t.ex. skyddsanordningar, ventilation, minskat buller etc. Fondmedlen kan också användas för andra slag av förbättringar som kommer de anställda till godo, såsom sanitära anordningar, ny- och ombyggnad av matsalar, omklädningsrum och andra fritidslokaler.

Bahco Verktyg har av miljöfonden erhållit 386.000 kr. Pengarna har fördelats i

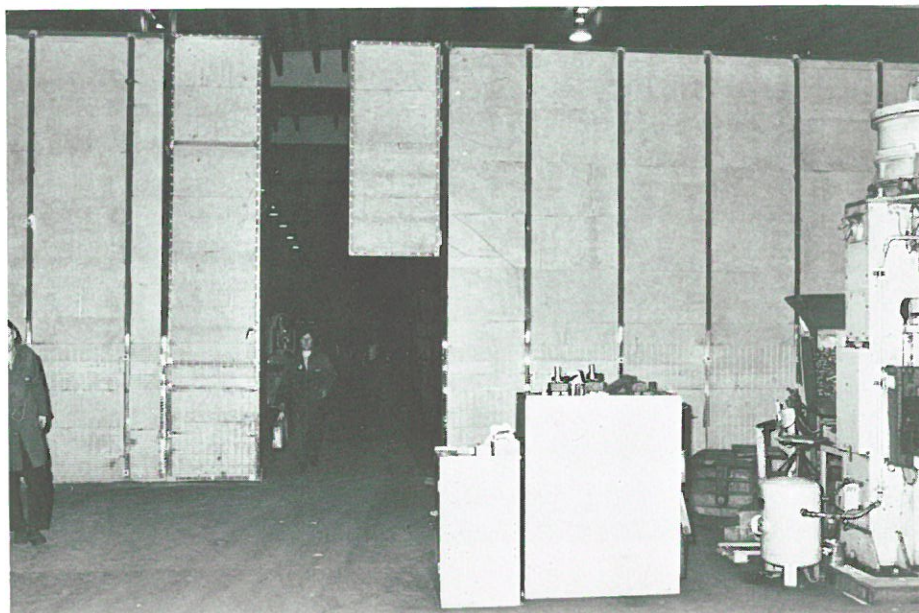
samråd mellan företaget och personalorganisationerna varvid de anställda har haft ett avgörande inflytande vid valet av de åtgärder som har finansierats med fondmedel.

Den största satsningen har skett i smedjan där en ljuddämpande mellanvägg har uppförts. Vidare har det övre planet på smed-



Ventilationen har förbättrats i hårdverkstaden och på monterings- och verktygsavdelning genom installation av ny ventilationsutrustning.

Verkstaden i Lindesberg har fått en förbättrad ventilation genom installation av en ny ventilationsutrustning som betjänar bägge verkstadsplanen.



jans gamla kontor byggts om till matrum för personalen. Det undre planet har ändrats för att ge plats åt smedjans avsynare.



Arbetsmiljön på kontoren har kunnat förbättrats genom installation av sol- och värmereducerande gardiner i samtliga kontorsfönster mot söder, öster och väster. Solskyddsgardinerna har i hög grad bidragit till att skapa en behaglig och sval arbetsmiljö under sommarhalvåret.



Som exempel på miljöförbättringar utöver miljöfundsinvesteringarna kan nämnas att de förut smutsiga väggarna och taken på verkstad 1 och 2 samt hårdhuset har under året tvättats och målats i ljusa färger.

Arbetsmiljön för personalen i det s.k. dupliceringsrummet har avsevärt förbättrats genom installation av effektiva ut-sugningsfläktar över maskinerna.

Förutom nu nämnda miljöförbättrande åtgärder har en rad insatser av mindre omfattning genomförts under året för att förbättra arbetsmiljön.

Under nästkommande år kommer skyddsingenjören att göra en omfattande kartläggning av vår arbetsmiljö. Arbetet omfattar främst belysning och buller.



Bengt Frylén

Pensionärer



Åke Jansson

Avgick med sjukpension den 30 september med en obruten anställningstid bakom sig på 2 1/2 år.

Utöver här avporträtterade har också *Karl Hellström* (har avböjt fotopublicering) slutat som pensionär den 20 augusti.

Han började senast hos oss den 1 april 1974, men med tidigare anställningsperiod blir hans anställningstid sammanlagt nära 32 år.

Vi tackar Er och önskar Er alla lycka till som pensionärer.

MOTIONERA!



MERA!



Hilding Carlström

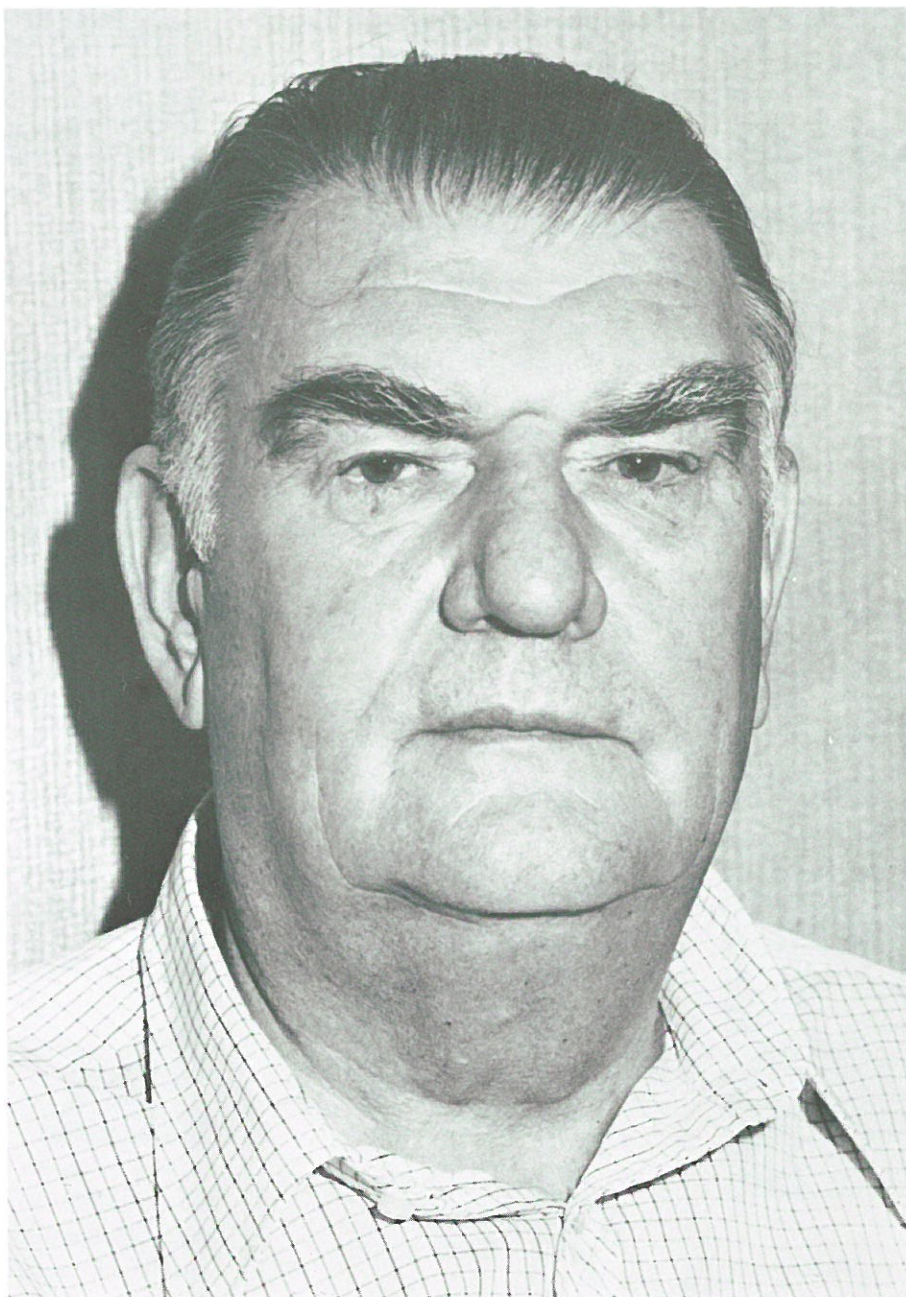
Blev pensionär den 30 juli. Hans sista anställningsperiod vid Bahco Verktyg blev ungefär 4 år men tillsammans med tidigare anställningar arbetade han hos oss totalt 9 år.

VÅRA MÅNGÅRIGA MEDARBETARE

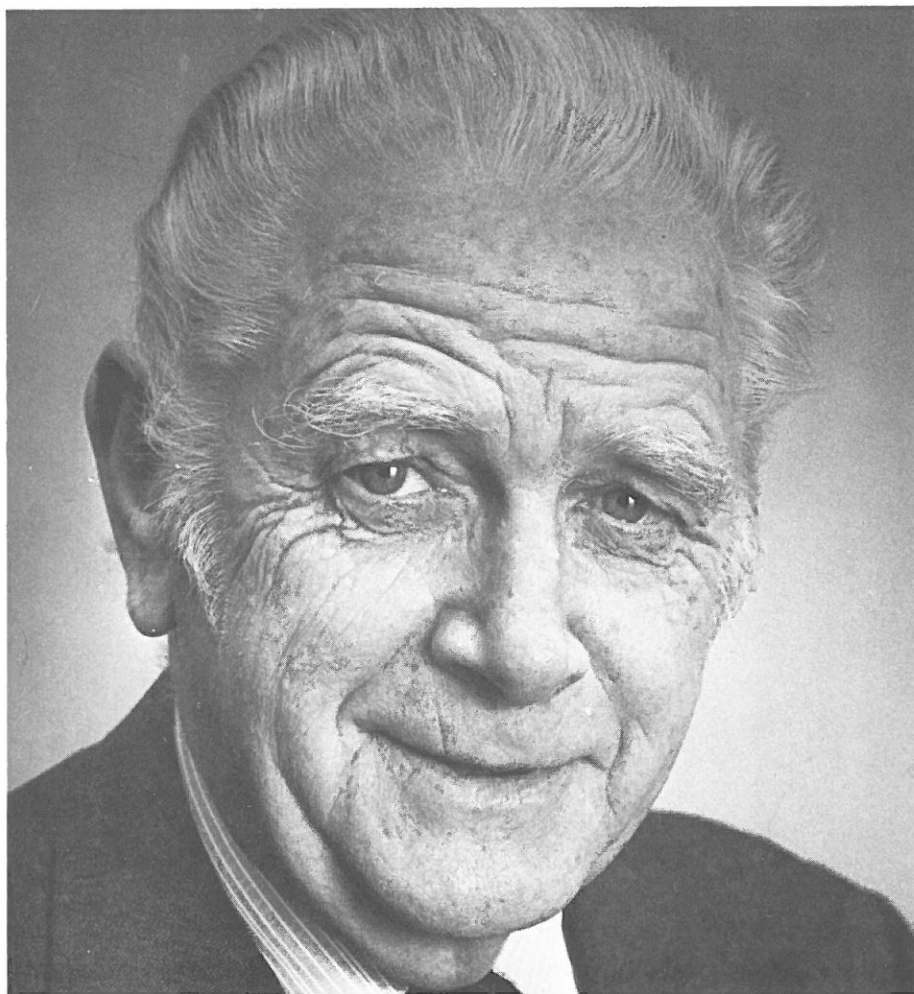
Det talas numera om den stora rörligheten på arbetsmarknaden i Sverige. Visst rör man mera på sig idag än förr — av ett flertal anledningar och visst är det en viss omsättning även hos oss. Men låt oss för en gångs skull studera den här frågan från motsatta hållet och ställa frågan: Betyder det att det inte längre finns några anställda med lång tjänstetid kvar i företagen? Hur är det hos oss?

Var och en av oss känner alltid någon som i många år varit anställd hos Bahco. Men hur är det totalt sett. Vi har gjort en kartläggning av förhållandet och presenterar här våra mångåriga medarbetare:

flera har varit anställda i 48 år:



48 år — Andersson, Nils



48 år — Lindörn, Folke



48 år — Persson, Lennart



48 år — Brohlin, Carl

HAR VARIT ANSTÄLLD I 45 ÅR



45 år — Duhs, Folke



41 år — Eriksson, Gösta

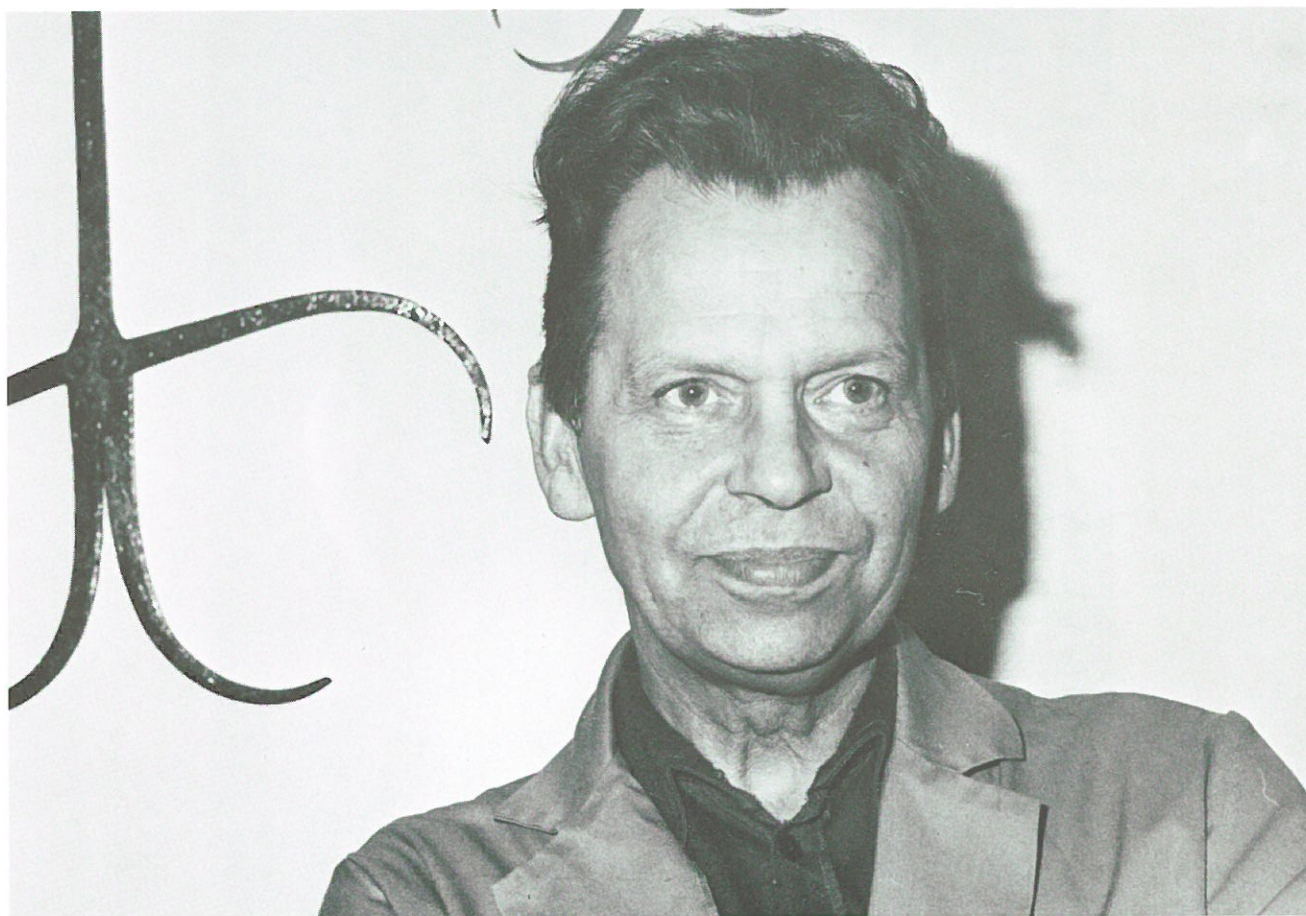
43 år — Johansson, Otto



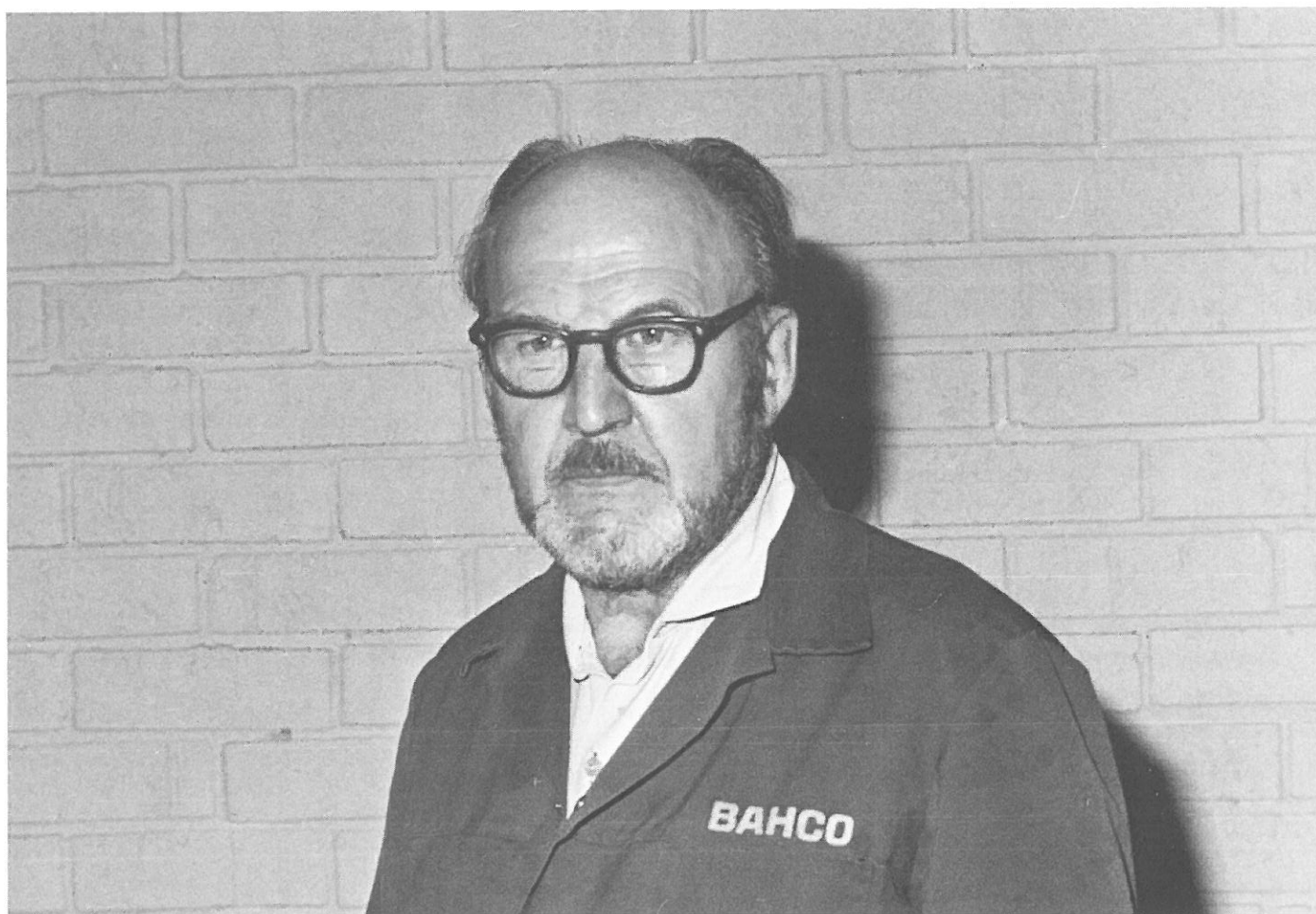
41 år — Rehnström, Åke



40 år — Pettersson, Ingvar



40 år — Mörlin, Karl



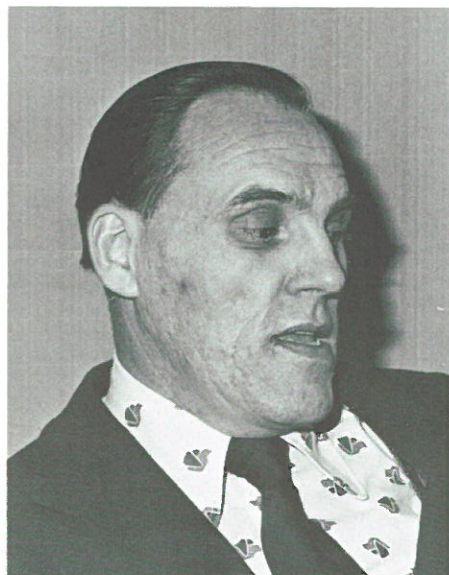
39 år — Lood, Henry

39 år — Lundin, Sixten

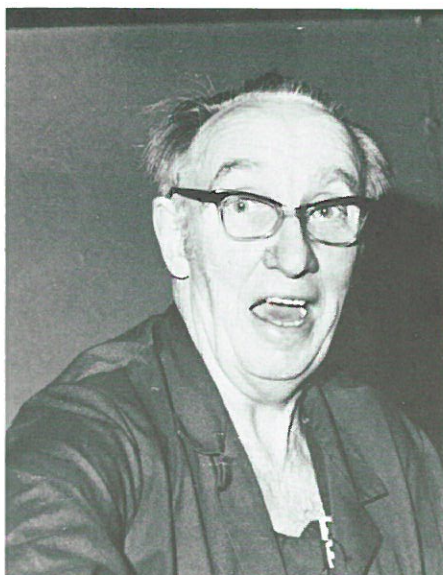
39 år — Persson, Bertil



37 år — Nilsson, John



35 år — Morberg, Lennart



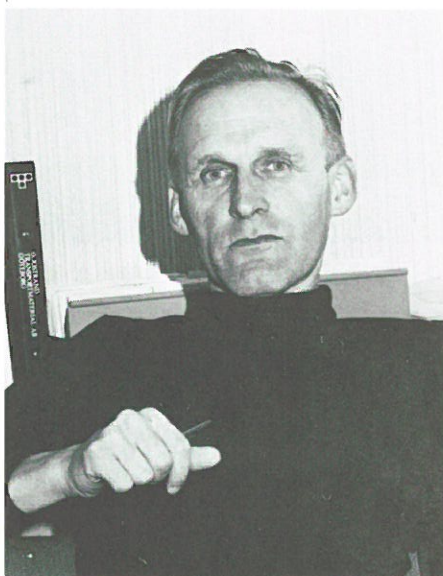
35 år — Bohman, Arne



35 år — Larsson, Holger



35 år — Hjort, Kurt



35 år — Eriksson, Ingmar



34 år — Zetterström, Erik

34 år — Dahlgren, Sigvard

33 år — Göransson, Nils-Erik
— Wallin, Nils
— Pettersson, Gustaf

31 år — Eriksson, Axel
— Lundberg, Rolf

30 år — Claesgård, Claes
— Hallgren, Bo
— Seiman, Arseni
— Seiman, Koidula
— Svensson, Sture
— Widh, Sven
— Axelsson, Fridolf
— Lundgren, Nils
— Ericsson, Tore
— Larsson, Inga

29 år — Bergman, Birger
— Grabert, Elis
— Nordström, Sigvard
— Pransjö, Olle
— Widell, Anna-Lisa

28 år — Dahlström, Göte
— Svenander, Karin

27 år — Sylvan, Gunnar
— Dahlström, Bror
— Johansson, Lennart
— Karnefjäll, Gun
27 — Hedbom, Hjalmar
— Johansson, Rolf
— Möller, Folke

26 år — Brus, Gunnar
— Gellerstedt, Nils
— Nylöf, Karin
— Tuhkanen, Paavo
— Herou, Artur
— Öhrn, Rune
— Karlsson, Bengt

25 år — Karlsson, Hans
— Johansson, Nils
— Andersson, Erik
— Astner, Sture
— Eklund, Lars
— Enbäck, Per-Olof
— Jarl, Ingmar

- 24 år** — Boström, Sigfrid
— Gabrielsson, Sune
— Ferngren, Arne
— Grönlund, Arne
— Hougaard, Brita
— Nylöf, Hans
— Pettersson, Arne
- 23 år** — Berglund, Berndt
— Jaeschke, Nils
— Johanson, Göstha
— Nyrén, Ingemar
— Dahlström, Rolf
— Johansson, Gunnar
— Åberg, Lars
— Larsson, Siri
- 22 år** — Karlsson, Leif
— Mai, Erich
— Persson, Inez
— Carlsson, Anders
— Carlsson, Artur
— Olsson, Stig
— Raud, Artur
- 21 år** — Sandberg, Karl
— Stenback, Runar
— Axelsson, Bengt
— Ekman, Sven
— Johansson, Birgitta
- 20 år** — Andersson, Stig
— Forsberg, Anna-Lisa
— Löfgren, Sten
— Stålbom, Sven
— Berglind, Åke
— Jonsson, Knut
— Jansson, Bengt
— Meller, Åke
- 19 år** — Eriksson, Bengt
— Ericsson, Lillemor
— Jonsson, Bengt
— Pettersson, Eric
— Peterson, Knut
- 18 år** — Höij, Gösta
— Widman, Sten
— Johansson, Alfchild
- 17 år** — Ekström, Gunnar
— Björklund, Hans
— Pettersson, Bo
— Lönnqvist, Emil
— Dahlin, Ingemar
— Heinzelmann, Maria
— Bernhardsson, Roland
— Boström, Else-Maj
— Brunosson, Bengt
— Cederudd, Alf
— Larsson, Bengt
— Ljung, Birger
— Nilsson, Erik
— Norén, Jan-Olof
- 16 år** — Johnson, Bror
— Eriksson, Ingemar
— Pettersson, Bernt
— Pettersson, Henry
— Johansson, Hans
— Andersson, Lars Egon
— Collin, Gösta
— Linden, Kasper
— Karlsson, Tyra
— Stjernfelt, Bengt
— Andersson, Berndt
— Burström, Allan
— Bäckström, Lars
— Hallman, Stig
— Kjellén, Evert
— Löfqvist, Hilding
— Nyberg, Yngve
- 15 år** — Adelhag, Rune
— Andersson, Karl-Erik
— Envall, Lennart
— Gustafsson, Holger
— Gustafsson, Ragnhild
— Clefberg, John
— Larsson, Ulla
— Nilsson, Christer
— Andersson, Per
— Wester, Allan
— Sjödin, Herbert
— Lundberg, Östen
— Röngren, Bernt
— Boman, Elisabet
— Hjort, Eva
— Forsman, Olof
— Erixon, Erland
- 14 år** — Agelind, Per-Olov
— Hemlin, Torsten
— Johansson, Gunnar
— Ohlsson, Magnus
— Olsson, Åke
— Stenborg, Åke
— Linden, Jarl
— Eriksson, Anton
— Karlsson, Lennart
— Andersson, Gustav
— Larsson, Einar
— Scherrenbacher, X.
— Björk, Alf
— Karlsson, Jan Olof
— Sjögren, Karl Gustav
— Johansson, Krister
— Åberg, Anders
— Makkai, Margit
— Inancsi, Barbola
— Lundberg, Sune
— Stolpe, Christer
— Willberg, Hans
— Gåsvik, Ellinor
- 13 år** — Karlsson, Sixten
— Eklund, Harry
— Karlsson, Elon
— Buskenström, Albin
— Pettersson, Curt
— Strand, Sven Erik
— Pettersson, Harald
— Koivusaari, Lasse
— Askerlund, Gunnar
— Eriksson, Gunnar
— Pettersson, Lars
— Reuterswärd, Göran
— Ringsjö, Gunnar
— Stålbom, Björn
- 12 år** — Grönlund, Delia
— Guldbrand, Kjell
— Hovbrandt, Lennart
— Carlsson, Christer
— Ljungberg, Marianne
— Pettersson, Evert
— Engbom, Seppo
— Enbom, Ulla
— Markström, Erik
— Neumann, Miklos
— Hörnkvist, Åke
— Tuhkanen, Juhani
— Kriholm, Lars Ove
— Åberg, Lars Olof
— Norbäck, Bertil
— Edström, Rune
— Lindman, Bo
— Johansson, Enar
— Sköld, Leif
— Ekman, Melker
— Himanen, Vieno
— Larsson, Edvard
- 11 år** — Lindman, Tore
— Isaksson, Sören
— Karlsson, Bernt
— Lundberg, Erna
— Bergström, Bror
— Viirelä, Veikko
— Johansson, Conny
— Jevtic, Radomir
— Aho, Sven
— Bengtsson, Arne
— Ernlund, Bennet
— Ivarsson, Gunnar
— Larsson, Gunnar
— Lundh, Stig
— Malmsten, Inger
— Munther, Stig
- 10 år** — Pihlaja, Taisto
— Ahlgren, Anne-Marie
— Askerlund, Maj-Britt
— Bystedt, Hans
— Erkenstål, Roine

10 år — Lindberg, Anders
 — Pietikäinen, Wesa
 — Hagelin, Holger
 — Ferngren, Elis
 — Schön, Arne
 — Lundgren, Ernst
 — Lundin, Roger
 — Axelsson, Stig
 — Majoinen, Veikko
 — Svensson, Maria
 — Ferngren, Maria
 — Nordenberg, Maj Britt
 — Karlsson, Eivor

— Eriksson, Anna Helena
 — Pettersson, Bengt
 — Manaridis, Stergios
 — Rentifis, Theodoros
 — Johansson, Ingvar
 — Gabrielsson, Gunilla
 — Hallgren, Margot
 — Hänsch, Agnes
 — Majonen, Seppo
 — Modigh, Karin
 — Strindberg, Gulli
 — Svegmar, Ragnhild
 — Söderman, Lars-Olov
 — Torsmark, Uno

Som vi ser av den långa listan har vi relativt många anställda med lång anställningstid på vårt företag. Totalt har 32 % av samtliga anställda varit mer än tio år på företaget. Vi kan nämna att hela 65 % av tjänstemännen har arbetat på Bahco i fler än 10 år.

Samtliga tillfrågade säger att under deras långa anställningstid har mycket stora förändringar ägt rum. Nuvarande Bahco Verktyg består inte enbart av f. d. Verktygsverkstäderna från Enköping, utan även f. d. försäljningsbolaget AB B A Hjort & Co Stockholm och E A Bergs, Eskilstuna ingår. Förändring innebär ofta utveckling och framåtskridande på sikt. Nya, moderna maskiner underlättar arbetet. Vi lever i ett konkurrenssamhälle och vi måste "hånga med" för att överleva. Det går inte att jämföra förr och nu. Tillverkningen av skiftnycklar har t.ex. ökat *tio* gånger under denna tid.

"Tiden har gått fort och varit givande"
 — har de flesta av tillfrågade medarbetarna sagt. P.g.a. utrymmesskäl har vi inte kunnat ta med intervjuer och flera bilder denna gång. Vi beklagar.

Red.

En BAHCO-man still going strong

Året var 1922 då han dagen efter examen vid handelsskolan, började sin Järnmanna-bana, hos en järnvarugrossist i Malmö. Där stannade han i nästan 17 år, de senare åren som chefs närmaste man. Men ett år (1929) praktiserade han i en järnhandel i sin födelsestad Malmö.

På våren 1939 sökte AB B A Hjorth & Co en man som med ett Nederlag i Malmö för södra Sverige kunde representera företaget med Primsu och Bahco produkterna. Efter det att bl.a. generalkonsul Hugo Duhs i B A Hj. i Stockholm träffat och testat denna Birger Ollerstam började samarbetet hösten 1939. Detta samarbete pågick ca 30 år och började med en årsomsättning på något hundratusentals kronor pr år och ökade till några miljoner före det att B. O. gick i pension.

Snart åtta år som pensionär kan man fråga sig vad en sådan Järngubbe kan ägna sig åt.

Svaret blir omedelbart: Tiden räcker inte till! Har man under sin aktiva del av livet lagt grunden för någon form av hobbies, då vet man vad man skall syssla med de kommande åren.

"Sången ädla känslor föder, hjärtats nyckel heter sång" Ja åt sången har han ägnat sitt stora intresse och ytterligare förkovrat sig den senare åren. Redan 1938 började hans sångarbana i Kvarteretsångsällskapet Sångarcirkeln i Malmö och är fortfarande aktiv där. Sedan ett tiotal år tillbaka tager han lektioner hos två operasångare och han sjunger både profana och kyrkliga sånger som solist. Har man intresse för sång är steget kanske inte så långt till någon annan konststart. Hobbies nr två är att måla och han utbildar sig sedan flera år tillbaka hos tre olika konstnärer i Malmö och målar i huvudsak Skåne-motiv i olja men även i pastell. Har dessutom deltagit i utställning.

När han inför sin stundande 70-års dag börjar sakteligen bli något äldre, vill han ge alla ett gott råd: Medan Du är aktiv, planera för kommande dagar och skaffa Dig en hobbies. Med en hjärtevarm hälsning till alla Vänner. Tillgivne

Birger Ollerstam

SIF - klubben meddelar

Medbestämmandelagen

Nu har riksdagen antagit en ny lag, lagen om medbestämmanderätt i arbetslivet (MBL) — den skall gälla från och med 1 januari 1977.

Lagen gäller hela arbetsmarknaden, i stora och små företag, offentliga arbetsplatser och privata företag. Företag, vars verksamhet är av religiös, vetenskaplig, konstnärlig eller annan ideell natur eller som har kooperativt, fackligt, politiskt eller annat opinionsbildande ändamål, undantas från lagens tillämpning såvitt rör verksamhetens mål och inriktning. Särskild lagstiftning skyddar också den politiska demokratin i t.ex. kommuner och statliga myndigheter med politiskt valda lekmannastyrelser. Enligt en ny lag om offentlig anställning är verksamhetens mål, inriktning, omfattning och kvalitet inte avtalsbara.

Förhandlingsrätten utvidgas

Lagen ger arbetsgivare skyldighet att förhandla *innan* (primär förhandlings-skyldighet) han vidtar viktigare för-

ändringar på arbetsplatsen — det gäller om han skall lägga ner en viss produktion, göra en omorganisation, besluta om investeringar i byggnader eller maskiner etc. Observera, att förhandlingsinitiativet skall komma från arbetsgivaren. Han har också skyldighet att förhandla *innan* han beslutar om viktigare förändring i arbets- eller anställningsförhållandena för arbetstagarna, t.ex. vid omplacering av personal. Det finns ett undantag från huvudregeln — om "synnerliga skäl" föreligger, får arbetsgivaren fatta och verkställa beslut innan han fullgjort sin förhandlingsskyldighet. Han kan dock bli ådömd att betala skadestånd om han missbrukar bestämmelsen.

I så gott som alla frågor har arbetsgivare skyldighet att efter framställning av arbetstagarorganisation träda i förhandling — det kan gälla personal, produktion, ekonomi, arbetsmiljö etc.

Nästa steg . . .

När lagen träder i kraft 1977 kommer det ganska snart att visa sig att den, om inte annat av praktiska skäl, måste kompletteras med ett eller flera medbestämmande-avtal. När förhandlingarna om dessa kan påbörjas och avslutas är f.n. osäkert. Vissa problem måste dock uppmärksammas.

- Det hittills gällande företagsnämndsavtalet måste skrivas om.
- Trygghetsavtalet och rationaliseringsavtalet måste förändras.
- Ett nytt huvudavtal måste ta hänsyn till medbestämmandelagen.
- Framtida övergripande medbestämmandeavtal kan tänkas bli branschanpassade och möjligtvis också företagsanpassade i särskilda avtal.

RÖRLIG PENSIONSÅLDER

I förhandlingsuppgörelsen har PTK knäckt principen om rörlig pensionsålder och detta är det väsentliga. Nu har alla tjänstemän rätt att välja pensionstid mellan 62 och 65 år. Och vill man trappa ner med ett annat arbete så byggs ATP-poängen på ytterligare och pensionsbeloppet blir större. Däremot måste den tjänsteman som önskar stanna kvar i sitt arbete efter 65 år träffa en överenskommelse om detta med arbetsgivaren.

Betalning av premier fram till 65 år vid pensionering dessförinnan sker med medel erlagda som en kollektivpremie och denna extra förmån beräknas till 0,3% av lönesumman.

Ekonomiskt sett blir reduceringen för de tjänstemän som går före 65 år större än vad PTK avsett i sitt utgångskrav men redan vid 63 år ger överenskommelsen en livslång pensionsnivå på ca 62 procent. Detta förutsätter dock förtida uttag av AFP och ATP men totalt sett får man vid fulla pensionsförmåner en hygglig standard. Föredrar man att stanna kvar i arbete till den ordinarie pensionsåldern vid 65 år kan man istället höja sin pensionsnivå. Det är dock helt omöjligt att ange generella procentsatser — varje tjänstemans pensionssituation måste beräknas för sig med kännedom om samtliga ingående komponenter beträffande folkpension, ATP, ITP, ITPG och ITP-K. Exakta beräkningar kan endast SPP utföra.

Åldersutjämnande premier

Redan 1974 träffade SAF och PTK en överenskommelse om att införa åldersoberoende premier. Den uppgörelsen försökte SAF under hela förhandlingen att springa ifrån. Det bör framhållas att LO redan har ett kompletteringspensionssystem som är helt åldersoberoende. Systemet innebär alltså att premierna skall vara lika höga för alla tjänstemän oberoende av hur gamla de är. Reformen skulle alltså inte kosta SAF någonting — det är en fråga om solidariteten mellan arbetsgivarna eftersom följden blir en ganska kraftig omfördelning av pensionskostnaderna företagen emellan beroende på åldern på tjänstemannakåren.

Resultatet för PTKs del innebär ett stort steg mot bättre villkor för de äldre tjänstemännen som tidigare haft ytterst svårt att byta arbete eller att kunna få jobb överhuvudtaget. I extremfall har deras pensionspremier uppgått till 300 procent av lönen. Nu införs alltså s.k. åldersutjämnande premier, dvs. arbetsgivaren skall inte behöva betala mer än 1,5 gånger genomsnittspremien för någon tjänsteman. Utöver de individuellt beräknade avgifterna uttas kollektiv avgift i procent av pensionsmedförande lön lika stor för alla. Denna kollektivpremie täcker det premiebortfall för ITP-pensionen som uppstår när topparna kapas.

Den 30 sept 1976, efter 1 månads konflikt, enades SAF och PTK i pensionsfrågan. Förhandlingarna hade då pågått i över 1 år.

Twisten har gällt hur de avgifter som betalats in för ITP-pension, som skulle utgå mellan 65 och 67 år, skall disponeras när den lagstadgade pensionsåldern blir 65 år. Det utrymme som man förhandlade om utgjorde 4,1% av lönesumman. Resultatet av förhandlingarna blev att hela 4,1% användes till pensionsförbättringar. Tidigare hade arbetsgivarna hävdad att mer än halva utrymmet skulle läggas ut som löneförbättringar.

Avtalsdispositionen framgår nedan

Kompletterande delpension (ITP-D)	0,3%
Förbättring av ITPG-planen	0,1%
Kompletteringsplan (ITP-K)	2,3%
Till värdesäkringsfond	1,1%
Slutbetalning av ITP-förmåner	0,3%
	4,1%

Ställskruvens redaktionskommitté:

Folke Möller
Sven Stålbörn
Nikolai Nikitin
Roine Erkenstål

Redaktör:
Agnes Hänsch

Bilder:
Tiit Tomson
Sten Löfgren



**TACK FÖR
I ÅR!**

**TREVLIG
HELG**

Red.

VIDAREUTVECKLAD BULTSAX



Bahco Verktyg har vidareutvecklat sin manuella bultsax. Det gäller den för yrkesmannen redan välkända modellen 4559. Genom ändrat utväxlingsförhållande och eggutförande har bultsaxen fått bättre klippegenskaper — speciellt i klippets inledningsskede. Detta medför att kraftbehovet på skänklarna minskar avsevärt för de flesta arbeten och klippkapaciteten ökar.

Effektiv klippning av olika grovt material kräver större eller mindre spel mellan eggarna. Justeringen av eggspelet underlättas av en patenterad inställningsanordning.

Bahco bultsax är hejarsmidd av svenskt specialstål och rostskyddad genom svartoxidering och lackering. Den finns i fem storlekar, från 18" till 42" och klipper armeringsjärn, kamstål, pianotråd och mjukare trådkvaliteter. Alla storlekar har utbytbara käftar. Två storlekar finns också med högre egghårdhet för klippning av mycket hårt material, t.ex. ventiltfjäderstål.

Bacho's nya bultsaxar har greppvänliga skänklar som tillåter rejäla krafttag. Den nya versionen av Bahco bultsax 4559 har mycket hög klippkapacitet i förhållande till kraftbehovet på skänklarna, speciellt i inledningsskedet.

FÖRSÄLJNINGSNYTT/ Kraftverktyg

Efter semestern har vi på Kraftverktyg utökat personalen med en man som i första hand skall ägna sin tid och kraft åt att stärka våra positioner på exportmarknaderna, utanför Norden.

Han skall delta i arbetet att kartlägga och planera de olika marknaderna och deras aktiviteter tillsammans med Håkan Enbrand.

Vårt samarbete med BroomWade i England har ytterligare stärkts i och med att vi nu fått exklusivitet på försäljningen av BW:s tryckluftsprogram — inte enbart i Sverige utan också i Norge. Vår förhoppning är att detta samarbete skall ökas ytterligare i en eller annan form.

Tidigare har i vårt tryckluftsprogram endast förekommit skruvdragare av fabrikat BroomWade, men finns också en gängmaskin av samma fabrikat som kan förses med en chuck med kap. för M12 gängtapp. Denna gängmaskin rönt stort intresse under Tekniska Mässan.

Med anknytning till temat i detta nummer av Ställskruven "Vår miljö — våra medarbetare" är det lämpligt att skriva några rader om vidareutvecklingen av våra SK1-maskiner som gör att vi idag har en SKD1-serie av dessa planslipmaskiner. D efter SK står för dammavsugning.

Fr.o.m. december har vi SKD-1 maskiner i lager som är förberedda för att utrustas med behövliga detaljer för dammavsugning. Att maskinerna är förberedda

innebär att de ligger i lager med dubbel-lagrad förlängd spindel. Denna förlängning av spindeln måste genomföras för att ge plats åt den fasta sugkåpan som tillsammans med medbringare, distransbringare etc. finns att köpa i tillbehörs-satser. Dessa satser är utformade var och en för sitt ändamål, för att passa vid slipning med fiberrondell, navrondell eller slipskål och kan endast på någon minut monteras på maskinen, varefter maskinen är fullt färdig att kopplas in i ett sugsystem. Som referensanläggning för dessa SKD-maskiner brukar vi nämna Volvo BM i Hallsberg som köpt ett sjuttiotall maskiner som de idag använder i produktionen. De är på väg att ytterligare utöka sitt Bahcosortiment av slipmaskiner

försedda med utrustning för dammav-sugning genom att köpa vår vinkelslip-maskin SD 22, som är försedd med unge-fär samma utrustning som SKD-maski-nerna.

Om kraftverktygs produktsortiment kan allmänt sägas, att det i högsta grad berörs av den arbetsmiljödebatt som idag förs på industrin, vilket tvingar utvecklingen av våra produkter framåt i snabb takt.

Kan vi bemöta krav på små säkerhets-risker, låga ljudnivåer, vibrationsfria ma-skiner etc. så har vi bra säljargument och hittills har vi legat väl framme bl.a. när det gäller dessa saker. Vår konstruktionsavd. har alltså många faktorer att ta hänsyn till när man skall förverkliga nya idéer för våra tryckluft och hydraulikprodukter och till sin hjälp har man K:s försäljningsorga-nisation som fungerar som "känslspröt" ute på industrin och som hela tiden infor-merar om krav som ställs.

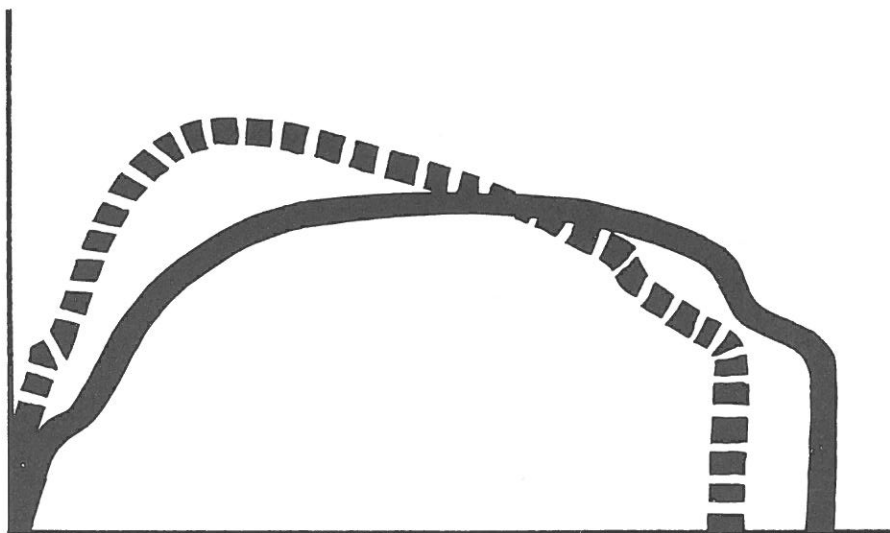
En viktig del i marknadsföringen av våra produkter är som vi känner till den direkt-kontakt vi har med representanter för för-brukare. Den kontakten sker på flera sätt bl.a. genom att bjuda hit representanter från exempelvis Volvo BM eller Alfa Laval under 1—2 dagar och ha en genom-gång av och diskutera runt våra produkter. Detta är till nytta för båda parter dels får vi ofta synpunkter på våra produkter och förbrukaren får en breddad kännedom om desamma.

Ovanstående är några korta rader om vad som hänt på olika områden inom avd. K och det finns mycket mer att berätta. Till detta hoppas vi få återkomma i ett annat nummer av Ställskruven.

Vi på avd K önskar alla på Bahco en god jul.

Jan Hiselius

Kraftbehov i Kp



Max öppna
skänklar

Helt slutna
skänklar

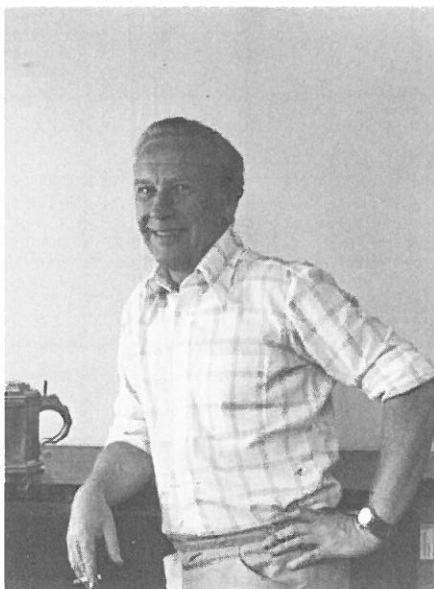
■ ■ ■ äldre utförande
— nytt utförande



Fredagen den 18 juni spelades BAHCO-MÄSTERSKAPEN I GOLF för första gången i historien. Golfspelare från hela koncernen hade samlats vid Enköpings golfbana för att göra upp om titeln.

Favorit var Håkan Jansson från Bahco Ventilation i Norrköping. Håkan har så lågt handicap som 5 vilket betyder att han skall gå på 77 slag på Enköpingsgolfbanan för att hålla sin standard. Vid alla mästerskap räknas emellertid inte handicapen, bruttoscoren gäller alltså.

I första gruppen (3-bollen) startade Håkan Jansson, Bo Ceder Ventilation och Bengt Brunosson Bahco Verktyg. De båda sist-nämnda spelarna har båda Hcp 14 och borde normalt sett inte ha stora chanser att slå Håkan.



Då halva rundan hade avverkats låg emel-lertid Håkan Jansson och Bengt Brunos-son lika med 45 slag vardera. På 10:e hålet såg det ut att gå illa för Bengt då utslaget hamnade i en fairway-bunker (sandfyllt hinder) medan Håkan hade en perfekt 200 m drive. Bengt fick emellertid ett mycket

lyckat slag ut ur hindret, men hamnade med 3:e slaget i en ny bunker intill green. Även denna bunker klarades med glans. Håkan låg på green med 3 slag och be-hövde två puttar för att gå i hål. Bengt måste putta i direkt, vilket också lyckades om båda spelarna gick på par på det 460 m långa hålet.

Matchen blev även fortsättningsvis myck-et jämn och spelarna hade exakt samma resultat före det 18:e och sista hålet.

Det 18:e hålet är ett av banans svåraste c:a 380 m långt par 4. P.g.a. svårighetsgraden har båda spelarna ett slag extra på detta hål d.v.s. de skall gå på 5 slag vid en handi-capstävling. Håkan Jansson satsade för fullt med sin drive men fick snedträff och gick in i ett buskage. Bengt såg här sin chans, slog ett tungt, rakt utslag och gick så småningom i "kopp" på 5 slag medan Håkan, efter mycket trouble fick 8.

En verktygsman fick alltså den första in-teckningen i det av Bahco Ventilation ny-uppsatta vandringspriset en handgjord tennbägare.

SIFFERPUSSEL — med en obekant

Regler

	252	$X-1$	30	$+11$		2240	40	$X+2$	$+15$
20					$\frac{2560}{5} \rightarrow$				
$10-X$		$\frac{2250}{1008} \rightarrow$			$\downarrow$			$\frac{X-2}{144} \rightarrow$	
42		$\downarrow$	$\frac{+10}{98} \rightarrow$				$\frac{+4}{189} \rightarrow$	$\downarrow$	
$+24$			$\downarrow$		784		$\downarrow$		
	$\frac{21}{768} \rightarrow$			1296		$\frac{18}{+22} \rightarrow$			600
$+19$	$\downarrow$				$\frac{+23}{8} \rightarrow$	$\downarrow$			$\downarrow$
36			$\frac{180}{+8} \rightarrow$				$\frac{15}{+17}$		
$X+1$		$\frac{756}{X} \rightarrow$	$\downarrow$					$\frac{X+3}{12-X} \rightarrow$	
108		$\downarrow$			1800				

- I de tomma rutorna skall siffror sättas.
- Endast *en* siffra i varje ruta.
- NOLLOR förekommer inte.
- Om talet i ”frågerutan” föregås av ett plustecken (+) skall siffrorna i de tomma rutorna *adderas* för att *summan* skall bli den i frågerutan angivna.
- Om talet i frågerutan inte föregås av något tecken skall siffrorna i de tomma rutorna *multiplieras* med varandra för att *produkten* skall bli den i frågerutan angivna.
- Det i en del frågerutor angivna ”X” är en obekant siffra, som har *samma värde* i hela korsordet.

**Sänd in lösningarna till
Red. senast 15 jan 77.
Pris till de 2 först öppnade
rätta lösningarna.**

KORSORD med svarta rutor

Placera själv ut de svarta rutorna! Mönstret är i stort sett symmetriskt!

[illegible]

Vågrätt

- 1 Betydelsefulla (7)
- 5 Kafé (3)
- 7 Tredje mannen i tvåkamp (11)
- 8 Föreskrivs av doktor (3)
- 9 Har en speciell mani (7)
- 11 Kräver och krävs för att rulla gods-
vagnar på gata (7)
- 12 Avslag (3)
- 13 Är allergiker (11)
- 16 Information (3)
- 17 Hör till statsbesök och väg (7)

Lodrätt

- 1 Ödem (3)
- 2 Gissning (11)
- 3 Täcktes fordom med sågspån (7)
- 4 Fattig (3)
- 5 Uttalas under ed (11)
- 6 Ovanlig upplevelse för kungen (7)
- 8 Blir dom som går ner sig (7)
- 10 Skyddar våra kuster (7)
- 14 Oktaeder (3)
- 15 Plan med bud (3)